



ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.046.68-051: 811.111'25

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16789059>

Перспективи навчання академічному письму з використанням штучного інтелекту в ЗВО

Румянцева Олена Анатоліївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та перекладу,

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1133-7867>

Прийнято: 01.08.2025 | Опубліковано: 08.08.2025

***Анотація.** У статті розглянуто сучасні підходи до оцінювання академічного письма у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В11 «Філологія» в умовах активної інтеграції генеративного штучного інтелекту (ШІ) в освітній процес. Актуальність дослідження зумовлена потребою адаптації критеріїв оцінювання письмових академічних робіт до нових освітніх реалій і технологічних викликів, а також забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності. У статті запропоновано модель оцінювання академічного письма, що базується на п'яти ключових критеріях: змістовій адекватності, композиційно-структурній організованості, стилістичній точності, прагматичній доцільності та відповідності жанровим особливостям. Рівні досягнень визначено відповідно до системи ECTS: високий (90-100%), достатній (75-89%), середній (60-74%) і низький (менше 60%). У межах дослідження проаналізовано міжнародні публікації 2023–2025 років, що підтверджують потенціал генеративного ШІ у*



розвитку академічної автономії, мотивації, критичного мислення та креативності студентів, підкреслюючи водночас необхідність формування ШІ-грамотності через інтеграцію відповідних тренінгів до курсів ЕАР. У висновках обґрунтовано доцільність запровадження системи критеріїв як інструмента підвищення якості академічного письма й удосконалення підготовки здобувачів. Запропоновані критерії дають змогу: (1) оцінити рівень не лише мовленнєвої, а й дослідницької компетентності майбутніх філологів у жанрах академічного письма (наукові статті, тези, анотації); (2) виявити прогалини у здатності до самостійного виконання, представлення та апробації результатів магістерських досліджень через публікації, конференції та наукову комунікацію; (3) підвищити мотивацію студентів до формування академічної іншомовної компетентності в інноваційному освітньому середовищі, що передбачає ефективну взаємодію з інструментами ШІ.

Ключові слова: академічне письмо, оцінювання, філологія, магістратура, ЗВО, генеративний ШІ, академічна доброчесність.

Prospects for Teaching Academic Writing with the Use of Artificial Intelligence in HEI

Olena A. Rumyantseva,

PhD in Philology,

Associate Professor at the Department of English Philology and

Translation Studies,

Odesa National Polytechnic University, Odesa, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1133-7867>

Abstract. *The article examines current approaches to the assessment of academic writing among Master's degree students majoring in Philology (specialty B11) in the*



context of the active integration of generative artificial intelligence (AI) into the educational process. The relevance of the study is driven by the need to adapt the criteria for evaluating academic writing to new educational realities and technological challenges, as well as to ensure compliance with the principles of academic integrity. The article proposes an academic writing assessment model based on five key criteria: content adequacy, compositional and structural coherence, stylistic accuracy, pragmatic appropriateness, and genre compliance. Achievement levels are defined according to the ECTS scale: high (90-100%), sufficient (75-89%), average (60-74%), and low (below 60%). The study analyses international publications from 2023–2025, which confirm the potential of generative AI to foster students' academic autonomy, motivation, critical thinking, and creativity, while also highlighting the need to develop AI literacy through the integration of relevant training into EAP courses. The conclusions justify the implementation of the proposed assessment framework as a tool for improving the quality of academic writing and enhancing the training of future professionals. The proposed criteria make it possible to: (1) assess not only the linguistic but also the research competence of future philologists in academic writing genres (research articles, conference abstracts, abstracts); (2) identify gaps in students' ability to independently conduct, present, and validate the results of their Master's research through publications, conferences, and academic communication; and (3) enhance students' motivation to develop academic EL competence in an innovative educational environment that fosters effective interaction with AI tools.

Keywords: *academic writing, assessment, philology, Master's degree studies, Higher Education Institutions, generative AI, academic integrity.*

Постановка проблеми. У 21 столітті академічне письмо стало не лише основним засобом академічної комунікації, а й маркером академічної успішності здобувачів вищої освіти. В умовах сучасної магістратури обов'язковою вимогою до здобувачів є оприлюднення результатів магістерського дослідження шляхом



публікації у фаховому науковому журналі. Така практика сприяє розвитку навичок академічного письма, формуванню дослідницької культури, а також забезпечує видимість і верифікацію наукових здобутків у професійному середовищі. У контексті підвищення вимог до володіння академічним стилем письма, особливо в межах курсів Англійська мова академічного спрямування (англ. *English for Academic Purposes, EAP*), запровадження штучного інтелекту (ШІ) у навчальний процес відкриває нові перспективи для формування письмової компетентності. Цей процес набуває особливого значення для студентів-філологів, які навчаються за програмами другого (магістерського) рівня, оскільки поєднує мовну підготовку з розвитком критичного мислення, самостійності та академічної доброчесності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження свідчать про зростаючий інтерес до застосування генеративного штучного інтелекту, зокрема таких інструментів, як ChatGPT, у навчанні академічному письму. Зокрема, науковці розглядають вплив ChatGPT на досвід навчання студентів у рамках курсу «Англійська мова академічного спрямування» з точки зору теорії самовизначення, вказуючи на зростання автономії студентів і підвищення мотивації до письма (Du & Alm, 2024) [3]. Аналогічно, А. Селім у своєму дослідженні показує, що студенти, які вивчають англійську як іноземну мову, вбачають у ШІ-помічниках інструмент підвищення впевненості у власному письмі, особливо під час підготовки проєктів та наукових статей (Selim, 2024) [13].

Паралельно із позитивними змінами, науковці наголошують на потребі критичної оцінки змістової якості AI-згенерованих текстів та дотримання етичних норм у навчальному процесі. Зокрема, в дослідженні Дж. Пастера (Paster, 2025) [11] було представлено аналітичну рамку оцінювання академічних текстів, створених за допомогою ChatGPT, яка враховує не лише лінгвістичну точність, а й рівень критичного мислення та аргументації. Аналізуючи практики в умовах



транснаціонального університету, науковці Н. Т. Нго та М. Хасті (Ngo & Hastie, 2025) [10] підкреслюють необхідність інтеграції цифрової та академічної грамотності, що дозволяє студентам ефективно використовувати AI як інструмент підтримки письма, а не як засіб автоматичного генерування контенту.

Крім того, розвідки дослідників Wang, Xu & Tan (2025) [14] акцентують увагу на самостійності просунутих користувачів при використанні генеративного ШІ. Їх дослідження доводить, що при відповідному рівні підготовки студенти можуть інтегрувати ШІ в процес редагування, формулювання аргументів та структурування текстів без втрати авторства. У свою чергу, Лейблінг з колегами (Liebling et al., 2025) [9] обґрунтовують необхідність створення методичних основ для академічного письма з підтримкою ШІ, які дозволили б оптимально поєднувати людське авторство з можливостями генеративного штучного інтелекту.

Для забезпечення якісного оцінювання академічного письма, адаптованого до умов використання ШІ, дослідник Ро та інші (Roe et al., 2025) [12] запропонували шкалу EAP-AIAS як модель оцінювання письмових текстів у контексті дисципліни «Англійська мова академічного спрямування» з урахуванням залучення генеративних інструментів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, наявні дослідження підтверджують значний потенціал використання ШІ у викладанні академічного письма (Yue, 2024; Wang, Xu, & Tan, 2025) [14; 15]. Проте реалізація цього потенціалу потребує ґрунтовного науково-методичного обґрунтування, визначення критеріїв оцінювання та формування відповідальних підходів до академічного письма у цифрову епоху, зокрема у здобувачів магістерського рівня, що навчаються за спеціальністю В11 «Філологія».

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є визначення перспектив та дидактичних умов навчання академічному письму філологів магістерського рівня, які навчаються за спеціалізацією В11.041



«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» в умовах інтеграції ШІ в освітню програму.

Наявні прогалини у вітчизняних дослідженнях, присвячених формулюванню критеріїв з оцінювання письмових робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, що є підсумком проходження курсу «Академічне письмо з англійської мови» для спеціальності В11 «Філологія», у поєднанні з активним впровадженням та інтеграцією штучного інтелекту в освітній процес, зумовили потребу у розробленні чітких критеріїв оцінювання студентських текстів. Це також актуалізувало необхідність окреслення рамок етичного використання штучного інтелекту в академічному середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності. З цією метою було сформульовано такі **завдання дослідження**: проаналізувати сучасні підходи до оцінювання академічного письма, визначити специфіку використання ШІ у процесі написання академічних текстів, а також запропонувати модель критеріїв оцінювання з урахуванням нових освітніх реалій, розробити рекомендації щодо педагогічного впровадження ШІ у курс академічного письма з урахуванням принципів академічної доброчесності.

Методологія дослідження. Дослідження спирається на якісний аналіз сучасних публікацій (2023–2025 рр.) з міжнародних наукових баз, зокрема *Science Open*, *CORE*, *Social Science Research Network (SSRN)*, *Elsevier*, *Education Sciences*, *Journal of Contemporary CALL*, *International Journal of English Linguistics*, *ArXiv* тощо. У рамках дослідження було здійснено:

- контент-аналіз публікацій за ключовими словами *English for Academic Purposes*, *academic writing*, *AI tools*, *ChatGPT*;
- систематизацію педагогічних підходів до інтеграції ШІ в навчальні курси ЕАР (Ghanad, 2023; Dehalwar, 2024; Feld, Lines & Ross, 2024; Doerr, 2023) [1, 2, 4, 5];



- вивчення емпіричних даних щодо досвіду студентів EAP у роботі з AI (зокрема, Du & Alm, 2024; Ngo & Hastie, 2025; Selim, 2024) [3, 10, 13].

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз сучасних досліджень засвідчує стійку тенденцію до впровадження генеративного ШІ у навчання академічному письму. Згідно з результатами дослідження Du & Alm (2024) [3], застосування ChatGPT активізує внутрішню мотивацію студентів і сприяє розвитку автономії в письмовій продукції. Ngo & Hastie (2025) [10] наголошують, що інтеграція ШІ вимагає не лише технічних навичок, а й розвитку ШІ-грамотності – здатності критично осмислювати та редагувати тексти, створені за участі машинного інтелекту.

Selim (2024) [13] виявив, що здобувачі вищої освіти, які регулярно застосовували генеративні моделі в процесі написання, частіше демонстрували впевненість у лексичному та структурному оформленні текстів. Водночас Paster (2025) [11] застерігає від ризиків «автоматизації мислення», коли студенти без належної підготовки схильні покладатися на штучний інтелект без глибокої перевірки змісту.

Науковці Roe et al. (2025) [12] запропонували модель оцінювання академічного письма (EAP-AIAS), яка дозволяє адаптувати критерії до реалій використання ШІ, зокрема, оцінювати рівень людського втручання, оригінальність і здатність до аргументації. Такі підходи дозволяють уникнути як беззастережного впровадження, так і повного заперечення ролі AI у письмі.

Аналіз результатів досліджень зарубіжних учених засвідчує, що одним із ключових критеріїв оцінювання якості наукового письма є стилістична відповідність тексту, тобто його узгодженість із комунікативним завданням та специфікою мовленнєвої ситуації. Застосування характерних для академічного стилю мовних засобів сприяє досягненню логічної зв'язності, структурної цілісності та сприятливого сприйняття наукового тексту. У цьому контексті



здобувачі освітньої програми за спеціальністю В11 «Філологія» володіють поняттям жанрово-стилістичної відповідності, що передбачає гармонійне поєднання стилю, жанру та мовного оформлення відповідно до норм наукового дискурсу.

Окрім стилістичних характеристик, важливими аспектами оцінювання академічного тексту виступають: змістова адекватність, відповідність інформаційного наповнення поставленому комунікативному завданню, логічність та релевантність викладених положень. Структурна організація академічного тексту повинна відповідати низці вимог, зокрема: забезпеченню логічного зв'язку між абзацами; дотриманню жанрових конвенцій; узгодженню структури з метою дослідження; ефективному використанню засобів зв'язності тексту; наявності обґрунтованого висновку як завершального елементу викладу.

Беручи до уваги напрацювання іноземних вчених і фокус нашого дослідження – навчання здобувачів-філологів другого рівня вищої освіти у рамках дисципліни «Академічне письмо для наукових досліджень» з застосуванням ШІ – вважаємо за доцільне виділити такі основні критерії оцінювання, що представлені у Таблиці 1:

1. Критерій адекватності: критерій передбачає оцінку таких аспектів як: рівень науковості теми дослідження, що була обрана здобувачем; актуальності проблематики; ступінь доказовості та достовірності викладених результатів.

2. Критерій композиційно-структурної організованості: зовнішнє оформлення наукових текстів відповідно до жанру: наявність усіх складових елементів тексту (назва, авторство, анотація, ключові слова, основний текст, результати, висновки, джерела); правильність оформлення таблиць, діаграм, ілюстрацій, формул, посилань; композиційна організація тексту відповідно до жанру: наявність структурно-композиційних елементів (вступ, актуальність,



мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, виклад результатів, висновки, перспективи дослідження тощо).

3. Критерій стилістичної відповідності: відповідності науковому стилю лексичних, фразеологічних, морфологічних і синтаксичних одиниць; відповідності нормам наукового стилю: наявності або відсутності фрагментів, що належать до інших функціональних стилів.

4. Критерій прагматичної відповідності: комунікативно-стилістична відповідність нормам наукового стилю, тобто адекватність змісту та комунікативному задуму автора; логічність викладення аргументації, об'єктивність, точність, відсутність емоційного забарвлення, експліцитності викладу, представлення обмежень дослідження)

5. Критерій відповідності норм та вимог (для оцінювання анотацій): цей критерій оцінює вміння стисло передавати зміст, виділяти головне, здійснювати компресію інформації, дотримуватися структури.

Таблиця 1.

Критерій оцінювання академічних текстів на магістерському рівні вищої освіти за спеціальністю В11 «Філологія»

| № | Критерій оцінювання при написанні текстів наукового спрямування | Сумарний максимальний бал за критерієм (20 балів) | Оцінка здобувача | Відгук викладача |
|---|--|---|------------------|------------------|
| 1 | Адекватність змісту: актуальність теми; відповідність меті й завданням; обґрунтованість результатів | 0-20 | | |
| 2 | Композиційна і структурна організованість: структура тексту (вступ, актуальність, прогалини в дослідженнях, мета, методи, результати, висновки); оформлення (цитати, діаграми, таблиці, рисунки, посилання) | 0-20 | | |



| | | | | |
|---|---|------|--|--|
| 3 | Стилістична відповідність: науковий стиль; академічна лексика; спеціальні граматичні структури | 0-20 | | |
| 4 | Прагматична відповідність: логічність аргументації, об'єктивність, точність, зв'язність тексту, відповідність науковому дискурсу | 0-20 | | |
| 5 | Написання анотація до наукової статті: структура і зміст, узагальнення, відсутність зайвої інформації | 0-20 | | |
| | Загальний бал (максимальна сума) | 100 | | |

Джерело: розробка автора на основі аналізу [2, 8, 9]

Рівні оцінювання академічного письма (відповідно до ECTS): опанування 90 - 100 % навчального матеріалу (високий рівень); 75–89 % - достатній рівень; 60–74 % - середній рівень; менше ніж 60 % - низький рівень.

Висновки. Використання генеративного ШІ в навчанні академічному письму відкриває широкі перспективи для підвищення якості освіти в написанні наукових статей: підсилення автономії студентів, розвиток критичного письма, зменшення бар'єрів для не носіїв мови. Водночас ефективне впровадження потребує методичної підтримки, чітких етичних рамок, а також формування цифрової й академічної грамотності у здобувачів.

Таким чином, перевірка якості знань, умінь і навичок на основі запропонованих критеріїв повинна забезпечити формування та оцінювання мовленнєвої компетентності в академічному письмі та гарантувати якісну підготовку майбутніх фахівців-філологів. Запропоновані нами критерії дозволяють: (1) визначити рівень не лише мовленнєвої, але й дослідницької компетентності філологів у стилістично нормованому науковому письмі, зокрема в наукових статтях, тезах та анотаціях, що є невід'ємною частиною



підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»; (2) розроблені нами критерії також дозволяють виявити недоліки підготовки здобувачів щодо проведення, написання та представлення результатів власного наукового дослідження у рамках магістерської кваліфікаційної роботи, а також їх опробування через публікації та виступи на конференціях та спілкування у сфері наукової діяльності; (3) підвищити мотивацію здобувачів магістерського ступеня до формування наукової та іншомовної комунікативної компетентності в інноваційному середовищі та симбіозі між здобувачем освіти та ШІ.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо: в експериментальній перевірці розроблених критеріїв і рівнів формування спеціальних умінь і навичок здобувачів закладів вищої освіти в процесі практичних занять з англійської мови академічного спрямування; в розробці українськими університетами політики використання ШІ в межах академічної доброчесності; впровадження тренінгів з ШІ-грамотності в дисципліни з академічного письма; використання моделей типу EAP-AIAS для справедливого оцінювання письмових робіт; заохочування до ефективного і плідного симбіозу здобувачів ЗВО й ШІ з акцентом на академічну доброчесність.

Список використаних джерел

1. Doerr, R.B. (2023). Writing with “Academic Style”: Theoretical considerations and preliminary findings on the new frontiers of EAP. *EuroAmerican Journal of Applied Linguistics and Languages*. 10. 78-94. DOI: <https://doi.org/10.21283/2376905X.1.10.2.2757>
2. Dehalwar, Kavita. (2024). *Basics of Research Methodology, Writing and Publication*. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11393640>



3. Du, J., & Alm, A. (2024). The impact of ChatGPT on English for Academic Purposes (EAP) students' language learning experience: A self-determination theory perspective. *Education Sciences*, 14(7), 726. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci14070726>
4. Feld, J., Lines, C., & Ross, L. (2024). Writing matters. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 217, 378–397. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.11.016>
5. Ghanad, A. (2023). An overview of quantitative research methods. *International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis*, 6(8), 3794-3803. DOI: <https://doi.org/10.47191/ijmra/v6-i8-52>
6. Hanson, M. & Gomez B., Pablo & Crosetto, Paolo & Brockington, Dan. (2023). The strain on scientific publishing. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2309.15884>
7. Hwang, S. I., Lim, J. S., Lee, R. W., Matsui, Y., Iguchi, T., Hiraki, T., & Ahn, H. (2023). Is ChatGPT a “fire of prometheus” for non-native English-speaking researchers in academic writing?. *Korean Journal of Radiology*, 24(10), 952-959. <https://doi.org/10.3348/kjr.2023.0773>
8. Kousha, K., & Thelwall, M. (2024). Artificial intelligence to support publishing and peer review: A summary and review. *Learned Publishing*, 37(3), 4–12. DOI: <https://doi.org/10.1002/leap.1570>
<https://www.researchgate.net/publication/373007831>
9. Liebling, H., Raman, S., Wride, M., & Kim, Y. (2025). Towards AI-assisted academic writing. arXiv. DOI: <https://arxiv.org/abs/2503.13771>
10. Ngo, H. T., & Hastie, M. (2025). Enhancing EAP students' academic writing and AI literacies: Practice at a transnational university in China. *Journal of Contemporary CALL*, 1(1). DOI: <https://doi.org/10.1515/jccall-2025-0004>
11. Paster, J. (2025). Potentials and limitations of AI as an academic writing assistant for non-native English speakers: An assessment framework for ChatGPT-



generated texts. *City State Journal*, 2(1), 43–55. DOI: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/CS_J/article/view/1066

12. Roe, C., Perkins, M., Tregubova, Y., & Ahmed, A. (2025). The EAP-AIAS: Adapting the AI Assessment Scale for English for Academic Purposes. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2408.01075>

13. Selim, A. S. M. (2024). The transformative impact of AI-powered tools on academic writing: Perspectives of EFL university students. *International Journal of English Linguistics*, 14(1), 14–29. DOI: <https://doi.org/10.5539/ijel.v14n1p14>

14. Wang, Y., Xu, L., & Tan, K. (2025). Beyond the human-AI binaries: Advanced writers' self-directed use of generative AI in academic writing. arXiv. <https://arxiv.org/abs/2505.12165>

15. Yue, S. (2024). ChatGPT and college English writing teaching: Opportunities and challenges enabled by new technologies. *International Journal of Management Science Research*, 7(5). <https://www.adwepub.com/index.php/ijomsr/article/view/429>